

Asia: VN/28915/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jokamiehenoikeuden nojalla luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö VN/28915/2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jokamiehenoikeuden nojalla luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta

Arktiset Aromit ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa.

Yhdistys pitää hyvänä lain tavoitetta on parantaa luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellista asemaa sekä tasapuolistaa luonnontuotealan yritysten kilpailumahdollisuuksia. Kestävyys- ja vastuullisuuskysymykset ovat yhä merkittävämmässä roolissa kansainvälisillä markkinoilla ja niiden huomioiminen on välttämätöntä. Kerääjien kohdalla keskusteluissa ollut työsuhdekäytäntö voisi aiheuttaa muita ongelmia, esimerkiksi palkka- ja työehtojen valvonnassa, joka olisi käytännössä mahdotonta. Nykyisen, jo toimivuutensa osoittaneen aiesopimuksen muuttaminen lakimuotoon on hyvä kompromissi. Yhdistys pitää tärkeänä lain saamista voimaan ennen tulevaa satokautta.

Yhdistys korostaa, että kaikki marjankerääjät ovat tärkeitä, että sato saadaan kerättyä. Vuonna 2020 suomalaisten kasvaneesta keruuaktiivisuudesta huolimatta on ulkomaalaisten kerääjän panos ehdottoman tärkeä riittävän raaka-aineen saannin turvaamiseksi. Julkista vastakkainasettelua tulisikin välttää kotimaisten ja ulkomaisten kerääjien välillä.

Turistiviisumien käytön kitkemiseen työskentelytarkoituksessa tulee kiinnittää huomiota. On tärkeää ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäytön torjumiseksi varmistaa, että kerääjät tulevat asiallisesti kutsuttuina ja puitteet ovat kunnossa. Kerääjien riittävä koulutus on tärkeää sekä raaka-aineen laadun varmistamiseksi että riskien minimoimiseksi. Esimerkiksi varomaton tulenteko voi aiheuttaa mittavat vahingot. Myös roskaaminen ja kerääjien meneminen liian lähelle asutusta on jo aiesopimusta noudattavien yritysten toiminnassa saatu hallintaan kerääjien koulutuksella. Nämä lieveilmiöt liitetään julkisessa keskustelussa ulkomaisiin kerääjiin, ja vaikka tapaukset olisivat niin kutsumismenettelyä tulleiden, niin sanottujen ”villien kerääjien” aiheuttamia, kohdistuu negatiivinen julkisuus myös keruutoiminnan asiallisesti hoitaviin yrityksiin. Yhdistys kannattaa myös D-viisumin käyttöönoton mahdollisuuksien selvittämistä. Valmistelussa tulee ottaa huomioon, että viisumissa pitäisi olla merkintä, missä tarkoituksessa henkilö tulee maahan, jotta se erottuisi turistiviisumista.

Lain tavoitteena olevaa kieltoa veloittaa rekrytointikustannuksista ja perehdyttämisestä yhdistys pitää hyvänä. Muista veloitettavista kuluista, kuten keruuvälineiden ja -varusteiden käytöstä, yrityksillä on erilaisia käytäntöjä. Laki lisää läpinäkyvyyttä, mikä on hyvä sekä kerääjän kannalta, madaltaa kynnystä tulla kerääjäksi sekä helpottaa viranomaisvalvontaa.

Lakiesitys jättää edelleen avoimia kysymyksiä. Miten huomioidaan iso joukko ulkomaalaisia, jotka tulevat työsuhteeseen mansikanpoimijoina, mutta jäävät keräämään myös luonnontuotteita? Ovatko he eri lainsäädännön piirissä? Heidän jäämistään Suomeen luonnonmarjankeruuseen ei pitäisi vaikeuttaa.

2 §. Soveltamisala -kohtaan liityen tulisi vielä pohtia, kuinka valvotaan siinä mainittuja kahdenlaisia ostajia. Samat velvollisuudet ja vaatimukset (6 ja 7 §.) koskevat kaikkia ostajia, ei vain kerääjiä maahan kutsuneita ostajia. Onko muille ostajille ennakkotarkastus ja riittävätkö valvonnan resurssit?

Partanen Birgitta
Arktiset Aromit ry